

3. Заробітна плата в Україні складає близько 5-10 % валових витрат підприємств.

4. Основні податки, які формують доходну частину бюджету України – ПДВ та податок на прибуток підприємств. Тому вважаємо, що перехід на єдиний податок має зменшити саме ці види податку.

Величини для розрахунку:

$ВД$ – валовий дохід без ПДВ (дорівнює виручці від реалізації без ПДВ);

$ВВ$ – валові витрати без ПДВ;

$ВВР$ – виручка від реалізації ($ВД \times 1,2$) разом з ПДВ.

1) Сума основних податків, сплачених за традиційною системою оподаткування:

$$(ВД - ВВ) \times (30 \% + 20 \%)$$

2) Сума єдиного податку за ставкою 10 % :

$$ВВР \times 10 \% = ВД \times 1,2 \times 10 \%$$

3) Сума єдиного податку:

$$(ВД - ВВ) \times 50 \% = 1,2 \times 10 \% \times ВД$$

$$50 \% ВД - 1,2 \times 10 \% ВД - 50 \% ВВ = 0$$

$$38 \% ВД = 50 \% ВВ$$

$$\frac{ВД(\text{без ПДВ})}{ВВ(\text{без ПДВ})} = \frac{50 \%}{38 \%} = 1,32$$

При розрахунках за показник рентабельності прийнято відношення валових доходів до валових витрат.

Отже, якщо суб'єкти малого підприємництва мають рентабельність 32 % і вище, то перехід від традиційної системи оподаткування на сплату єдиного податку за ставкою 10 % є вигідним однозначно.

Аналогічно проведено розрахунок обґрунтування доцільності переходу суб'єктів малого підприємництва на сплату єдиного податку за ставкою 6 % від реалізації продукції (робіт, послуг).

Сума єдиного податку 6 %:

$$ВВР \times 6 \% = 1,2 \times 6 \% ВД$$

Сума податку на прибуток за традиційною системою оподаткування:

$$(ВД - ВВ) \times 30 \%$$

$$30 \% ВД - 30 \% ВВ - 7,2 \% ВД = 0$$

$$\frac{ВД}{ВВ} = 1,32$$

Висновок: перехід на сплату єдиного податку за ставкою 6 % можна здійснювати при рентабельності підприємства більше 32 %.

Підсумовуючи вищезазначене, можна стверджувати, що відсутність зацікавленості в переході українських підприємців на єдиний податок обумовлено відсутністю у них такої високої рентабельності.

Таким чином, для прийняття рішення про вибір єдиного податку малим підприємством має здійснюватись багатоваріантна оцінка ефективності спрощеної системи оподаткування, із врахуванням специфічних особливостей діяльності підприємства. Необхідно також досліджувати і враховувати можливі фінансово-економічні наслідки застосування різних різновидів спрощеної системи оподаткування.

ПОКРАЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ НА ОСНОВІ ЗЛИТТЯ ТА ПОГЛИНАНЬ

І.І. Рекуненко,

Українська академія банківської справи

Консолідація банківського і промислового капіталу в останні десятиліття стала значним явищем у світовій економіці. Боротьба за контроль над корпораціями як у формі злиття, так і у формі поглинання є рушійною силою в банківській сфері і в цілому економіці багатьох індустріально розвинутих країн. Власне кажучи, відбувається кардинальна перебудова сфери фінансових послуг. Для України дане явище також починає набувати важливого значення. Посилення конкуренції, зниження прибутковості операцій на фінансових ринках і посилення вимог Національного банку поставило багато банків перед вибором – злиття або банкрутства.

Одним із шляхів вирішення цих проблем комерційними банками є розширення доступу закордонних фінансових інститутів на ринок банківських послуг цих країн. Основними перевагами при цьому є:

По-перше, підвищення ефективності банківської системи в цілому, оскільки збільшення конкуренції з боку іноземних банків стимулює відхід з ринку неефективних місцевих банків. І тому присутність іноземних банків розвинутих країн впливає на місцеву банківську систему, оскільки:

- їхні портфелі в меншій мірі обтяжені кредитами місцевих компаній;
- вони мають доступ до закордонних джерел ліквідності;

- відкриваючи мережу відділень, вони фактично привносять міжкордонні стандарти державного регулювання (тому що контроль над відділеннями здійснюється і регулювальними органами країн банкування даних банків).

По-друге, формування культури ведення банківського бізнесу і модернізація місцевого ринку фінансових послуг, оскільки нові фінансові продукти, послуги, а також технології можуть перейматися на мінімальних витратах. Місцеві банки мають можливість або самостійно здійснювати інновації або копіювати продукти і послуги іноземних банків.

По-третє, придбання місцевих проблемних банків великими закордонними інвесторами є одним із шляхів реструктуризації банківської системи в умовах відсутності місцевих фінансово-здорових інститутів.

Повертаючись до другої переваги щодо розширення доступу закордонних фінансових інститутів на ринки країн, що розвиваються, можна використовувати ще й такий процес як диверсифікація. Необхідність диверсифікації для комерційних банків в сучасних умовах обумовлюється наступними причинами.

Перша полягає в падінні процентної маржі внаслідок росту конкуренції у сфері традиційних банківських послуг з боку небанківських та нефінансових інститутів.

Другою і головною причиною є те, що банківська галузь, яку ми розуміємо як депозитно-кредитну діяльність, в більшості країн з розвинутою ринковою економікою має сумнівні перспективи розвитку через постійне збільшення питомої ваги прямого фінансування, яке відбувається внаслідок розвитку цінних паперів.

Існує два способи здійснення диверсифікації: за рахунок внутрішніх (у рамках своєї організаційної структури, або за допомогою створення нової організації) і зовнішніх джерел (шляхом використання ресурсів компаній, діяльність яких реалізується в цільовій для компанії галузі).

До першого способу диверсифікації банку належить створення «нуля» нового підрозділу, філії чи дочірньої компанії, які здійснюють діяльність у новій для банку сфері.

Диверсифікація за рахунок зовнішніх джерел звичайно сполучена з корпоративними угодами придбання банком частки в капіталі вже існуючої компанії. Зазначені угоди, у свою чергу, поділяються на 2 типи:

- злиття і поглинання, що ведуть до встановлення повного контролю банку над компанією, що здійснює діяльність у цільовій галузі;

- стратегічні альянси, що закріплюються звичайно придбанням банком неконтрольного пакета акцій іншої компанії, або перехресним обміном частками в статутних капіталах банку і компанії. Як показує практика, стратегічні альянси часто являють собою перехідний період до злиття двох організацій або встановленню повного контролю над партнером по альянсу [2].

У фінансовій сфері 90-х років основні напрямки диверсифікації діяльності банків – це інвестиційна банківська справа і страховий бізнес.

Так, наприклад, один з найбільших банків світу – швейцарський UBS – придбав найефективнішу брокерську компанію Paine Webber США. Завдяки злиттю фінансова міць і глобальний масштаб операцій UBS поєднуються з досвідом, кваліфікацією і високою репутацією Paine Webber. Американська брокерська компанія буде перетворена в глобальний підрозділ UBS по роботі з приватними клієнтами за межами Швейцарії, причому в США вона збереже свою торгову марку. Зі свого боку, UBS посилить власні позиції на американському ринку і зможе пропонувати місцевим клієнтам Paine Webber доступ на світові ринки цінних паперів, а також можливості операцій з приватними цінними паперами.

Банківські злиття значною мірою служать індикатором стану національної економіки. Найбільш показовий досвід таких розвинутих країн як США, Великобританія, Німеччина, де в порівнянні з фінансовими системами інших економічно розвинутих країн донедавна діяло дуже багато комерційних банків, які завдяки зайвому заступництву досить довго були присутні на ринках.

За останні десять років тільки в Європі відбулося 49 великих банківських злиттів, тобто таких, де вартість угоди перевищувала 1 млрд. дол., з них 43 припадали на період після 1993 р., у тому числі 21 – на 1998-2000 рр.. Деякі з найбільших злиттів банків за останній період показані в табл. 1.

Найбільш активно процеси злиттів і поглинань у фінансовому секторі країн Східної Європи відбуваються в Польщі. Слід зазначити, що саме в Польщі до участі в приватизації великих державних банків були допущені закордонні фінансові інститути. Продаж у 1996-1998 рр. великих регіональних банків закордонним покупцям призвів до високої іноземної частки власності в банківській системі Польщі. У 1996 р. іноземцям належало 14 % сукупних банківських активів, у 1997 р. частка іноземців у банківських активах збільшилася до 30 %, а в 1999 р. – до 70 % банківського капіталу.

Таблиця 1
Великі банківські злиття в Європі в 1999-2000 рр.
(обсяг угоди перевищує 1 млрд. дол.)*

№ пор.	Рік	Банківська система		Банківська система		Обсяг угоди млрд. дол.
		Ініціатор (великий партнер)	Країна	Об'єкт (менший партнер)	Країна	
1	1999	Halifax plc	Велико-британія	Birmingham Midshires Building Society	Велико-британія	1,270
2	1999	Banca Intesa Sp	Італія	Banca Commerciale Italiana	Італія	0,400
3	1999	Credino Agrario Bresciano Sp	Італія	Banca San Paolo di Brescia	Італія	1,200
4	1999	Banque Nationale de Paris	Франція	Compagnie Financiere de Paribas	Франція	12,520
5	1999	Dexia France, Dexia Groupe	Франція	Banque International Luxembourg	Люксембург	1,045
6	1999	Skandinaviska Enskilda Banken	Швеція	Bf Banr	Німеччина	1,650
7	2000	HSBC	Велико-британія	Credit Communal de France	Франція	10,517
8	2000	Royal Bank of Scotland	Велико-британія	National Westminster	Велико-британія	32,352
9	2000	Banco Bibao Vizcaya	Іспанія	Argentaria	Іспанія	11,300
10	2000	BSCN	Іспанія	Banco Totta & Acores	Іспанія	1,527

*Commerzbank Securities, Financial Times

В даний час в країнах колишнього СРСР банки теж почали масово зливатися, поєднуватися і поглинатися один одним. Найбільш показовим є досвід Прибалтики, який свідчить про те, що об'єднання практично не можна уникнути, і не завжди воно відбувається добровільно. У цьому регіоні в ході злиття виникло дві провідні банківські групи:

- перша група – SEB (Швеція) – уже володіє контрольними пакетами Eesti Uhispbank (Естонія), Unibanka (Латвія) і 42% акцій Viniaau

Bankas (Литва). Її частка (по активах) на ринку банківських послуг Прибалтики складає 30,2%.

- друга група Swedbank (Швеція) володіє Hansasbank (Естонія). У останнього, в свою чергу, уже є дочірні банки в Латвії і Литві. Частка цієї групи на ринку складає 22,8%.

В Україні, Білорусії, Вірменії і Росії консолідація банківського капіталу має крім усіх вищезгаданих основних причин ще і трохи іншу природу. Банки укрупнюються і поєднуються для того, щоб виконати вимоги центробанків до розміру статутного капіталу.

1 червня Верховна Рада України прийняла у першому читанні законопроект "Про банки і банківську діяльність". Законопроектом встановлюється новий рівень вимог до капіталу комерційних банків – не менше 25 млн. грн.

За оцінками експертів, 50-60 українських комбанків не зможуть виконати цю вимогу і повинні будуть приєднатися до більш великих банків чи об'єднатися в банківські групи. Це неминуче призведе до нестабільності становища частини невеликих банків і перерозподілу клієнтів у банківській системі.

А що ж очікує банківську систему України в найближчому майбутньому? На думку банкірів-учасників VIII Ялтинської конференції, хвиля злиттів і поглинань рано чи пізно зробить банківські системи країн СНД олігопольними, тобто велику частину банківського бізнесу контролюватиме обмежена кількість банків. Бізнес цих банків залишатиметься досить прибутковим через наявність великої клієнтської бази і зниження витрат за рахунок збільшення обороту. Але більшість клієнтів банків усе більше цікавить ступінь ризику внеску в той чи інший банк. А основна причина цьому явищу – фінансова криза 1998 р. Поняття "низький ризик" на ринку приватних внесків явно домінує над поняттям "високий прибуток" [1].

Вкладаючи кошти в іноземні банки, населення матиме менший ризик, що і підніме авторитет іноземних банків. Звідси можна зробити висновок, що в найближчому майбутньому домінуюче положення на ринку займуть:

- іноземні банки, які володіють відпрацьованими технологіями обслуговування клієнтів;
- банки, які мають злагоджену команду високопрофесійних фахівців, що продають якісні і недорогі продукти.

Список літератури

1. Арестархов О. Что ожидает их в ближайшем будущем // Бизнес. – 2000. – № 20. – С. 16.
2. Орлова Н.Е. Слияния и поглощения как инструмент диверсификационного роста коммерческих банков // Банковское дело. – 2000. – № 1. – С. 28-34.